

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรม การพัฒนาทักษะเพื่อเชื่อมโยง
พระพุทธศาสนากับโลกสากล
English Language Teaching in Buddhist Monastic Schools Developing Skills to
Connect Buddhism with the Global World

พระมหานันทวุธ ฐณัฐโก (สำเภา)

Phra Maha Natthawut Natthiko (Samphao)

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

Corresponding Author E-mail: mediaenglishteaching@gmail.com

Received: 17 September 2025; Revised: 25 September 2025; Accepted: 26 September 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในบริบทการศึกษาของไทย หลักการและเป้าหมายของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา สภาพปัจจุบันของหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรม และการยกระดับทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผลการสังเคราะห์พบว่า จุดแข็งสำคัญคือความสามารถในการเชื่อมโยงภาษาเข้ากับกิจกรรมทางศาสนาซึ่งช่วยยกระดับแรงจูงใจและทักษะการสื่อสาร ขณะที่ข้อจำกัดหลักได้แก่ ชั่วโมงเรียนที่จำกัด ความเชี่ยวชาญเชิงสื่อสารของครู ทรัพยากรดิจิทัล และโอกาสใช้ภาษาจริง บทความเสนอแนวทางพัฒนา ได้แก่ พัฒนาครูตามและใช้เทคโนโลยี ออกแบบหลักสูตรและสื่อภาษาอังกฤษที่ยึดเนื้อหาพุทธธรรม สร้างโอกาสใช้ภาษาในสถานการณ์จริง และจัดระบบประเมินอิงสมรรถนะ ข้อเสนอแนะคือการทำให้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนหนึ่งของพุทธธรรมและชีวิตของผู้เรียน คือหัวใจที่ทำให้เกิดสมรรถนะภาษา พร้อมคุณธรรมและบทบาทผู้แทนทางวัฒนธรรมในสังคมโลก

คำสำคัญ: การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, การพัฒนาการเรียนรู้

Abstract

This academic article aims to present concepts of English language teaching within the context of Thai education, focusing on the principles and objectives of Buddhist monastic education, the integration of English with Buddhism, the current state of English curricula in Buddhist schools, and the enhancement of students' English proficiency in such institutions. The synthesis reveals that a key strength lies in the ability to connect language learning with religious activities, which helps enhance both motivation and communication skills. However, the main limitations include restricted instructional hours, teachers' limited communicative expertise, insufficient digital resources, and limited opportunities for authentic language use. The article proposes developmental strategies such as teacher professional development and the use of technology, designing English curricula and learning materials based on Buddhist teachings, creating opportunities for real-life language practice, and establishing competency-based assessment systems. The conclusion emphasizes that making English an integral part of Buddhist teachings and students' daily lives is the core principle in fostering language proficiency together with moral values, enabling learners to become cultural ambassadors in the global community.

Keywords: English Language Teaching, Buddhist Monastic Schools, Learning Development

บทนำ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา แนวโน้มการศึกษาภาษาอังกฤษในประเทศไทยได้รับการผลักดันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะภายใต้มาตรการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานสากล เช่น กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของยุโรป(Common European Framework of Reference for Languages: CEFR) ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือกำหนดระดับสมรรถนะด้านภาษา (British Council, 2015) แม้ความพยายามนี้จะแสดงให้เห็นถึงทิศทางการปฏิรูปการศึกษาไทย แต่โรงเรียนพระปริยัติธรรมยังคงมีลักษณะเฉพาะในการปรับใช้เนื่องจากลักษณะผู้เรียนและภารกิจหลักที่มุ่งเน้นการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนสามัญทั่วไปทั้งด้านเนื้อหาหลักสูตร สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และเป้าหมายการศึกษา

ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะสำคัญที่ทุกคนในสังคมโลกจำเป็นต้องมีเนื่องจากเป็นภาษากลางของการสื่อสารระหว่างประเทศทั้งในด้านวิชาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันระดับบุคคลและระดับชาติ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประเทศ ท่ามกลางโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การพัฒนาภาษาอังกฤษจึงเป็นทั้งการเพิ่มพูนทักษะการสื่อสาร การเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และและการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (อัญชลี จันทร์เสม และคณะ, 2559)

นอกจากนี้ การเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบริบททางสังคมและศาสนา กล่าวคือ พระภิกษุและสามเณรจำนวนมากเป็นทั้งผู้เรียนและผู้ถ่ายทอดทางจิตวิญญาณของชุมชน เมื่อสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีเป้าหมายทั้งในการยกระดับผลสัมฤทธิ์

ทางการศึกษา และการเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสื่อสารทางศาสนาและวัฒนธรรม (Choompolpaisal, 2015)

ในเชิงนโยบาย การพัฒนาภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรมช่วยตอบสนองต่อเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในฐานะศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563) พระภิกษุและสามเณรที่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ จะมีบทบาทสำคัญในการสร้างสะพานแห่งความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดหลักธรรมที่เป็นสากล เช่น เมตตา (Metta) ความรักความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ และ อหิงสา (Ahimsa) การไม่เบียดเบียน ซึ่งเป็นแนวคิดที่โลกปัจจุบันให้ความสำคัญท่ามกลางวิกฤตศีลธรรม ความขัดแย้ง และความเหลื่อมล้ำในสังคมโลก (Swearer, 2010)

งานวิจัยด้านการสอนภาษาอังกฤษจำนวนมากแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ภาษาจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้นหากเนื้อหาคำเรียนเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและคุณค่าที่ผู้เรียนยึดถือ (Vibulphol, 2016) ในกรณีของโรงเรียนพระปริยัติธรรม การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการภาษาอังกฤษเข้ากับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น การสนทนาธรรม (Dhamma Talk) การแปลพระสูตร หรือการนำเสนอธรรมะในเวทีนานาชาติ จึงช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงภาษา และสร้างพื้นที่ในการบ่มเพาะคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนไปพร้อมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (Content and Language Integrated Learning CLIL) ที่มุ่งพัฒนาทั้งทักษะภาษาและความรู้เนื้อหาไปพร้อมกัน (Coyle, Hood, & Marsh, 2010) การพัฒนาภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังเผชิญข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ชั่วโมงเรียนที่จำกัด ครูผู้สอนที่ยังขาดความเชี่ยวชาญเชิงสื่อสาร และแหล่งเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับบริบททางพระพุทธศาสนา (พระมหาบัณฑิต ปญญาวุฒ (เฮ้ากุล), 2565) สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความจำเป็นในการสร้างหลักสูตรที่ตอบโจทย์ผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม โดยเน้นภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น คำศัพท์เชิงพุทธ สำนวนการอธิบายหลักธรรม และการใช้ภาษาในเวทีสากลด้านศาสนา (พระมหาเต็ม โสภโณ และคณะ, 2565)

บทความวิชาการนี้จึงมุ่งนำเสนอเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในบริบทการศึกษาของไทย หลักการและเป้าหมายของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา สภาพปัจจุบันของหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรม และการยกระดับทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อธิบายแนวทางการพัฒนา และเสนอข้อคิดเชิงวิชาการสำหรับการจัดการศึกษา ที่สามารถสร้างผู้เรียนให้มีทั้งสมรรถนะด้านภาษาและคุณค่าทางพระพุทธศาสนา อันจะนำไปสู่การธำรงรักษาศาสนาควบคู่กับการก้าวทันโลกสากลอย่างมีคุณธรรม

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในบริบทการศึกษาของไทย

ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคมโลกาภิวัตน์ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในสาระการเรียนรู้หลักของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมกับชีวิตจริงและการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความพยายามของประเทศไทยในการสร้าง “ทุนมนุษย์” ที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดแรงงานโลก เนื่องจากภาษาอังกฤษถือเป็น “ภาษากลาง” ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารทางการค้า การท่องเที่ยว และการแลกเปลี่ยนองค์

ความรู้ อีกทั้ง ภาษาอังกฤษมีบทบาทเป็นภาษาสากลของภูมิภาคอาเซียน และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการศึกษา (Kirkpatrick, 2012)

อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินความสามารถภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Franco and Roach, 2018) ทั้งนี้ ปัญหาหลักคือวิธีการสอนที่ยังเน้นการท่องจำไวยากรณ์และคำศัพท์ มากกว่าการฝึกสื่อสารจริง (ปิ่นนพ พงษ์พรพรค และคณะ, 2564) บริบทไทยมีข้อจำกัดจากการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจริงน้อย (Baker, 2015) ปัญหานี้ปรากฏในผลการสอบวัดระดับนานาชาติ ที่มักจัดอันดับความสามารถภาษาอังกฤษของไทยอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง (พระมหาบัณฑิต ปณฺธิโต ครองบัวบาน, 2567) แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังเกิดปัญหาด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ภาษา

เพื่อแก้ไขปัญหานี้ มีการนำแนวทางการสอนที่หลากหลายเข้ามาประยุกต์ เช่น Communicative Language Teaching (CLT) ที่มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารและการโต้ตอบ (Littlewood, 2013) และ Content and Language Integrated Learning (CLIL) ที่บูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับเนื้อหาวิชาอื่น (Coyle, Hood, and Marsh, 2010) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น สื่อออนไลน์ เกมการเรียนรู้ และแอปพลิเคชันการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงจริงมากขึ้น (Wichadee, 2017) ขณะเดียวกัน แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้ ส่งเสริมการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาได้มากขึ้น (Vibulphol, 2016)

ในด้านนโยบาย ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาสากล เช่น Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานวัดระดับความสามารถภาษาอังกฤษของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา (British Council, 2015) อย่างไรก็ตาม การปรับใช้ CEFR ในบริบทไทยยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรม การเรียนรู้ และทรัพยากรของโรงเรียน (Keyuravong, 2010) นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยการพัฒนาครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ เนื่องจากครูคือผู้แปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง การสอนภาษาในศตวรรษที่ 21 ควรผสมผสานทักษะภาษาเข้ากับทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานร่วมกัน และความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม เพื่อสร้างผู้เรียนที่พร้อมเข้าสู่สังคมโลกาภิวัตน์ (อัญชลี จันทร์เสมอ และคณะ, 2559)

กล่าวโดยสรุป การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยแม้จะมีพัฒนาการต่อเนื่องและมีความพยายามในการปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล แต่ประสบปัญหาเชิงคุณภาพ ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน ศักยภาพครูผู้สอน และโอกาสในการใช้ภาษาในชีวิตจริง การสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาทักษะการสื่อสารและความรู้ด้านภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม

การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นระบบการศึกษาที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อธำรงรักษา คงไว้ และเผยแผ่พระธรรมวินัยให้ดำรงอยู่คู่สังคมไทยและโลก การจัดการศึกษารูปแบบนี้ไม่ได้เน้นเฉพาะด้านวิชาการพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถดำรงตนอย่างมีศีลธรรม และมีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับสังคมสมัยใหม่ (Srinok et al., 2021)

ในบริบทประเทศไทยการศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติโดยแบ่งเป็น 3 แผนก ได้แก่ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา ซึ่งแต่ละแผนกมีบทบาทและเป้าหมายแตกต่างกัน แต่ล้วนยึดโยงอยู่กับหลักการสำคัญ คือ การสืบทอดพระพุทธศาสนาและการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (วรรณกร กิตติญาโณ, 2565)

1. ยึดพระธรรมวินัยเป็นหลัก พระพุทธศาสนามีพระธรรมและพระวินัยเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต พระธรรมเป็นคำสอนที่นำไปสู่ความรู้อันแจ่ม ส่วนพระวินัยเป็นข้อกำหนดในการประพฤติปฏิบัติสำหรับพระสงฆ์และผู้เรียน ดังนั้นการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมจึงต้องยึดถือพระธรรมวินัยเป็นรากฐาน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างคนที่มีศีลธรรมและสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559)

2. การเรียนรู้ควบคู่ศีลธรรม หลักการสำคัญของการศึกษาพระปริยัติธรรมคือการผสมผสานการเรียนรู้ทางวิชาการกับการปลูกฝังคุณธรรม ผู้เรียนไม่เพียงได้รับความรู้ด้านบาลี พระไตรปิฎก หรือประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรม เช่น ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ และความเสียสละ อันเป็นรากฐานของการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (Srinok et al., 2021)

3. การสืบทอดและรักษาพระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมมีบทบาทสำคัญในการรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ในสังคมไทย โดยการผลิตพระภิกษุ สามเณร และฆราวาสผู้มีความรู้ด้านพระธรรมบาลีและหลักธรรมสำคัญ ซึ่งถือเป็นกำลังหลักในการเผยแผ่พระศาสนาไปสู่สังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Choompolpaisal, 2015)

4. การบูรณาการกับระบบการศึกษาไทย นับตั้งแต่มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ได้มีการบูรณาการเนื้อหาพุทธศาสนากับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรมีโอกาสเรียนรู้วิชาสามัญที่จำเป็น เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ควบคู่กับพระพุทธศาสนา ทำให้สามารถก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563)

5. การเรียนรู้เพื่อสังคมและชุมชน อีกหนึ่งหลักการที่โดดเด่นคือการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะและตระหนักถึงบทบาทของตนในการรับใช้ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการเผยแผ่ธรรมะ การจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน หรือการให้คำปรึกษาทางจิตใจ หลักการนี้สอดคล้องกับแนวคิดของพุทธธรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองเพื่อประโยชน์ต่อสังคม (Nilkote, 2025)

เป้าหมายของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมมุ่งเน้นการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา ควบคู่กับการพัฒนาความรู้และคุณธรรมของพระภิกษุสามเณรให้เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในสังคมนอกจากนี้ ยังมุ่งสร้างกำลังคนที่มีทั้งความรู้ด้านพระพุทธธรรมและวิชาการ สามารถปรับตัวและมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมอย่างสมดุลระหว่างศาสนาและโลกสมัยใหม่ (พระราชมุนี (พล ไชยวิชู), 2561) ดังนี้

1. พัฒนาความรู้ด้านพระพุทธศาสนา เป้าหมายแรกคือการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัยอย่างถูกต้อง สามารถแปลความหมายและอธิบายหลักธรรมได้ รวมถึงการศึกษาเชิงลึกใน

พระไตรปิฎกและคัมภีร์สำคัญ เพื่อสร้างนักวิชาการพระพุทธศาสนาที่สามารถรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมไว้ (Crystal, 2003)

2. สร้างศีลธรรมและคุณธรรมแก่ผู้เรียน จุดหมายสำคัญคือการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา เช่น เมตตา กรุณา และอหิงสา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การศึกษาในลักษณะนี้จึงมีไว้เพื่อความรู้ แต่เพื่อพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น (สายฝน บุชบรรณ และคณะ, 2564)

3. ผลิตพระสงฆ์และฆราวาสที่เป็นผู้นำทางศีลธรรม พระปริยัติธรรมมีบทบาทในการสร้างพระภิกษุและฆราวาสที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำทางจริยธรรมและศีลธรรมของชุมชน ทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะและเป็นต้นแบบด้านคุณธรรมแก่สังคม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนไทยที่ยังคงให้ความสำคัญกับบทบาททางศาสนา (ปิ่นทันท พจญทรพรค และคณะ, 2564)

4. เตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับโลกสมัยใหม่ แม้ว่าการศึกษาพระปริยัติธรรมเน้นเนื้อหาพระพุทธศาสนาเป็นหลัก แต่การผสมผสานการเรียนวิชาสามัญ เช่น ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศ และวิทยาศาสตร์ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลและเชื่อมโยงกับสังคมสากลได้ (พระมหาเต็ม โสภโณ และคณะ, 2565)

5. เสริมสร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในสังคมโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมยังมีเป้าหมายเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การมีพระสงฆ์และนักวิชาการที่มีความรู้ภาษาอังกฤษควบคู่กับพระพุทธศาสนาจะช่วยให้พระธรรมคำสอนแพร่หลายสู่ประชาคมโลก (พระราชวรมนี (พล ไชยวิชู), 2561)

สรุปได้ว่า หลักการและเป้าหมายของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมมุ่งเน้นทั้งการเรียนรู้พระธรรมวินัย การสร้างผู้มีศีลธรรม และการพัฒนาความรู้รอบด้านที่สามารถเชื่อมโยงกับสังคมโลกสมัยใหม่ได้ การศึกษาเชิงบูรณาการลักษณะนี้ช่วยธำรงรักษาพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมไทยและสร้างภาพลักษณ์ที่เข้มแข็งของพระพุทธศาสนา

การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา

การศึกษายุคโลกาภิวัตน์ทำให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในบริบทของพระพุทธศาสนาที่มีการเผยแผ่ไปทั่วโลก การใช้ภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อถ่ายทอดคำสอนและคุณค่าทางพุทธธรรมไปยังผู้คนต่างวัฒนธรรม (Swearer, 2010) การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนาช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาได้ดีขึ้น และสร้างโอกาสให้พระภิกษุ สามเณร และผู้สนใจพระพุทธศาสนา ได้เป็นผู้แทนทางวัฒนธรรมและศาสนาในระดับนานาชาติ

ความหมายของการบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา

คำว่า “บูรณาการ” (Integration) ในทางการศึกษา หมายถึง การเชื่อมโยงองค์ความรู้จากศาสตร์หรือวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Drake and Reid, 2018) ดังนั้น “การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา” เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้เนื้อหาหรือหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นฐานของการเรียนภาษาอังกฤษ หรือการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้พุทธ

ธรรม เพื่อพัฒนาทั้งความรู้ด้านภาษาและความเข้าใจทางศาสนาไปพร้อมกัน (รุ่งรัตน์ อินทรประเสริฐ และคณะ, 2565)

แนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎี Content and Language Integrated Learning (CLIL) ซึ่งเสนอว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะภาษาควบคู่กับการเรียนรู้เนื้อหาสาระวิชาอื่นได้ (Coyle, Hood, and Marsh, 2010) การนำหลักธรรมพุทธศาสนาเป็นเนื้อหาในการเรียนภาษาอังกฤษ จึงถือเป็นการใช้ CLIL ในบริบทการศึกษาพระปริยัติธรรม

เหตุผลของการบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา

1. ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ปัจจุบันพระพุทธศาสนาได้แพร่หลายไปยังทุกทวีป พระสงฆ์ไทยมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ โดยเฉพาะในประเทศตะวันตกและเอเชียตะวันออก เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ การใช้ภาษาอังกฤษจึงเป็นทักษะจำเป็นที่ช่วยให้พระสงฆ์และนักวิชาการไทยสามารถสื่อสาร ถ่ายทอด และอธิบายหลักธรรมแก่ชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Keown, 2013)

2. เสริมสร้างการเรียนรู้เชิงคุณธรรมควบคู่การพัฒนาภาษา การเรียนภาษาอังกฤษในบริบททั่วไปอาจมุ่งเน้นเพียงการสื่อสาร แต่เมื่อเชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนา ผู้เรียนยังได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม เช่น เมตตา ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นคุณค่าที่ทำให้การเรียนภาษาซึ่งเป็นการฝึกทักษะ และช่วยพัฒนาความเป็นมนุษย์ (รุ่งรัตน์ อินทรประเสริฐ และคณะ, 2565)

3. สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาสมัยใหม่ ประเทศไทยเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนาจึงตอบโจทย์การสร้างผู้เรียนที่มีทั้งทักษะภาษาและคุณธรรม พร้อมสำหรับการอยู่ในสังคมโลกาภิวัตน์ (Fadel, Bialik, and Trilling, 2015)

แนวทางการบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา

1. การใช้คำภีร์และพระสูตรเป็นสื่อการเรียนภาษา การนำพระสูตรที่มีเนื้อหาสั้น กระชับ และสอนหลักธรรมสำคัญ เช่น อัมมจักกัปปวัตตนสูตร หรือเมตตสูตร มาเป็นสื่อการเรียนภาษาอังกฤษ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการอ่าน การแปล และการอภิปรายเป็นภาษาอังกฤษ ขณะเดียวกันก็ทำความเข้าใจหลักธรรมไปด้วย (Choompolpaisal, 2015)

2. กิจกรรมการสนทนาธรรมเป็นภาษาอังกฤษ (Dhamma in English) โรงเรียนพระปริยัติธรรมบางแห่งได้จัดกิจกรรมให้พระภิกษุและสามเณรอภิปรายธรรมะหรือเทศน์สั้น ๆ เป็นภาษาอังกฤษ การเรียนรู้ลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวทาง Communicative Language Teaching (CLT) ที่เน้นการสื่อสารจริง ช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและสามารถใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Littlewood, 2013)

3. การบรรยายหรือเขียนเชิงสะท้อน (Reflective Writing) ผู้เรียนสามารถเขียนบทความสั้น ๆ หรือบันทึกความคิดสะท้อนหลักธรรมที่ได้เรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ การฝึกเช่นนี้ช่วยพัฒนาทักษะการเขียน และยังทำให้ผู้เรียนได้ไตร่ตรองหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง (สายฝน บุษบรรณ และคณะ, 2564)

4. การใช้สื่อดิจิทัลและการเรียนรู้ออนไลน์ การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนายังสามารถทำผ่านสื่อดิจิทัล เช่น เว็บไซต์พระไตรปิฎกภาษาอังกฤษ แอปพลิเคชันพุทธศาสนา หรือการจัดเสวนาธรรมออนไลน์กับชาวต่างชาติ การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัล (Wichadee, 2017)

สรุปได้ว่าการบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดที่ตอบโจทย์การศึกษาไทยยุคโลกาภิวัตน์ เพราะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะภาษาไปพร้อมกับการซึมซับคุณธรรม หลักสูตรช่วยสร้างความสามารถด้านการสื่อสาร และสร้างคนที่มีคุณค่าทางจิตใจและพร้อมเชื่อมโยงกับสังคมโลก การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมยังคงมีปัญหาเรื่องบุคลากรและสื่อการสอน หากได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง ก็จะเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างทั้งพลเมืองโลกและผู้สืบทอดพระศาสนาในเวลาเดียวกัน

สภาพปัจจุบันของหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตพระภิกษุและสามเณรให้เป็นที่ผู้นำทางศีลธรรมและมีความรู้ทางวิชาการ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563) การเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรมจึงมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงพระพุทธศาสนากับประชาคมโลก

อย่างไรก็ตาม สภาพปัจจุบันของหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ ทั้งด้านโครงสร้างหลักสูตร คุณภาพผู้สอน ทรัพยากรทางการศึกษา และทัศนคติของผู้เรียน ซึ่งแสดงถึงความท้าทายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตรภาษาอังกฤษ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรอบการเรียนการสอน โดยมีการปรับให้สอดคล้องกับบริบทของพระพุทธศาสนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) นอกจากผู้เรียนต้องเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนแล้ว ยังมีการเชื่อมโยงเนื้อหาภาษาอังกฤษเข้ากับบริบททางพระพุทธศาสนา เช่น การแปลพระสูตรสั้น ๆ การเขียนบรรยายธรรม หรือการสนทนาธรรมเป็นภาษาอังกฤษ (Baker, 2015)

ในเชิงหลักสูตร พบว่ารายวิชาภาษาอังกฤษถูกกำหนดให้เรียนต่อเนื่องตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงตอนปลาย แต่จำนวนชั่วโมงเรียนยังค่อนข้างจำกัดเมื่อเทียบกับโรงเรียนทั่วไป โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 3-4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงลึก (วีระพงษ์ แพ่งคำฮัก และคณะ, 2565)

คุณภาพของผู้สอนภาษาอังกฤษ

หนึ่งในประเด็นสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันคือคุณภาพของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง แต่ยังขาดทักษะการสอนเชิงสื่อสาร (Communicative Approach) ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นการสอนแบบ Grammar Translation Method ที่มุ่งสอนโครงสร้างไวยากรณ์มากกว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสารจริง

นอกจากนี้ ครูภาษาอังกฤษบางไม่ใช้ครูเอกภาษาอังกฤษโดยตรง แต่เป็นครูที่จบสายสังคมศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์แล้วมาปรับตัวสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาษาเชิงสื่อสาร (Keyuravong, 2010)

ทัศนคติและความพร้อมของผู้เรียน

ผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่คือพระภิกษุและสามเณร ซึ่งมีการกิจด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลีควบคู่ไปกับการเรียนวิชาสามัญ ทำให้เวลาที่ใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษมี

ข้อจำกัด (Choompolpaisal, 2015) หลายคนมองว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยากและไม่จำเป็นต่อการสอบ บาลี ทำให้แรงจูงใจในการเรียนต่ำ

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษที่เชื่อมโยงกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น การ เทศน์สั้น ๆ หรือการสนทนาธรรมเป็นภาษาอังกฤษ ผู้เรียนจะมีความสนใจและเห็นคุณค่ามากขึ้น เพราะ สามารถนำไปใช้จริงในบริบททางศาสนา (Vibulphol, 2016)

ทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

โรงเรียนพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในวัดหรือชุมชน ทำให้ทรัพยากรด้านการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษยังคงจำกัด เช่น ขาดห้องปฏิบัติการภาษา ขาดสื่อมัลติมีเดีย และขาดโอกาสในการสื่อสารกับ เจ้าของภาษา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563) แม้บางโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย หรือองค์กรพัฒนาเอกชน แต่ก็ยังไม่เพียงพอให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบการ ใช้สื่อดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันการเรียนภาษาออนไลน์ แม้จะเป็นทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจ แต่ก็ยังไม่แพร่หลาย มากนัก เนื่องจากปัญหาความพร้อมด้านเทคโนโลยีและทักษะดิจิทัลของครูและผู้เรียน (Wichadee, 2017)

การปรับตัวตามมาตรฐานสากล

นโยบายของรัฐได้พยายามเชื่อมโยงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยกับ กรอบอ้างอิง ความสามารถทางภาษาอังกฤษสากล (CEFR) แต่การนำ CEFR มาปรับใช้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังไม่ ก้าวหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากรและบริบททางศาสนา (Keyuravong, 2010; British Council, 2015)

อย่างไรก็ตาม มีโรงเรียนบางแห่งริเริ่มโครงการ “Dhamma in English” หรือการอบรมพระภิกษุ สามเณรเพื่อใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่ธรรมะ ซึ่งถือเป็นการปรับตัวที่น่าสนใจและสอดคล้องกับแนวคิด การศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Fadel, Bialik, and Trilling, 2015)

สรุปได้ว่าหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้าง ครูผู้สอน และ แรงจูงใจของผู้เรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ยังไม่ได้ตามที่ต้องการ แต่จุดแข็งคือการบูรณาการภาษาอังกฤษกับ พระพุทธศาสนา เช่น การสนทนาธรรมและโครงการ “Dhamma in English” ที่ช่วยเพิ่มคุณค่าและ ความหมาย หากได้รับการสนับสนุนและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ภาษาอังกฤษจะเป็นทั้งทักษะสื่อสารและพลัง สำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การยกระดับทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นภาษาของการสื่อสาร ระหว่างประเทศ และเป็นภาษาขององค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (Crystal, 2003) สำหรับประเทศไทย การเรียนภาษาอังกฤษจึงถูกบรรจุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมกับชีวิตจริงและการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ในบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากกว่าการ พัฒนาทักษะการสื่อสาร เพราะเป็นการสร้างเครื่องมือเชื่อมโยงพระพุทธศาสนากับโลกสากล ทำให้พระภิกษุ และสามเณรสามารถเผยแผ่พระธรรมคำสอนไปยังผู้คนต่างวัฒนธรรมได้ (Swearer, 2010) ดังนั้น การ ยกระดับทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญทั้งต่อการศึกษาศาสนา และต่อการเชื่อมโยงสังคมไทยกับประชาคมโลก

ความสำคัญของการยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ

การเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีความสำคัญในหลายมิติ ได้แก่ (Fadel, Bialik, and Trilling, 2015)

1. มิติทางศาสนา ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังต่างประเทศ การที่พระภิกษุและสามเณรมีทักษะภาษาอังกฤษจะช่วยให้สามารถอธิบายหลักธรรม สันทนาธรรม และนำกิจกรรมทางศาสนาแก่ชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. มิติทางการศึกษา การเรียนภาษาอังกฤษช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงองค์ความรู้จากต่างประเทศ โดยเฉพาะงานวิชาการทางพระพุทธศาสนาและศาสตร์อื่น ๆ ที่มักเผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ

3. มิติทางสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษสามารถเป็นผู้แทนทางวัฒนธรรม ถ่ายทอดทั้งคุณค่าพุทธศาสนาและเอกลักษณ์ไทยสู่เวทีโลก สอดคล้องกับการสร้าง “พลเมืองโลก” ที่มีความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม

แม้จะมีการบรรจุวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา แต่ก็ยังมีปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ เช่น

ชั่วโมงเรียนจำกัด โดยเฉลี่ย 3-4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาทักษะสื่อสาร ครูผู้สอนยังขาดความเชี่ยวชาญ ครูหลายคนไม่ได้จบเอกภาษาอังกฤษ ทำให้วิธีการสอนยังเน้นการแปลและไวยากรณ์มากกว่าการสื่อสาร

แรงจูงใจของผู้เรียนต่ำ เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องทุ่มเวลาให้กับการสอบบาลีและการศึกษาพระธรรม จึงมองว่าภาษาอังกฤษไม่ใช่วิชาหลัก

ขาดทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน โรงเรียนจำนวนมากขาดห้องปฏิบัติการภาษา สื่อดิจิทัล และโอกาสใช้ภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563)

แนวทางการยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ

แนวทางการยกระดับทักษะภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

1. การพัฒนาครูผู้สอน ครูถือเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน การอบรมครูให้เข้าใจแนวทางการสอนเชิงสื่อสาร (Communicative Language Teaching CLT) และการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาภาษา (Content and Language Integrated Learning CLIL) จะช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมที่ฝึกทักษะการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง (Littlewood, 2013 Coyle, Hood, and Marsh, 2010)

2. การบูรณาการภาษาอังกฤษกับพระพุทธศาสนา การนำพระสูตร บทสวด หรือหลักธรรมง่าย ๆ มาเป็นเนื้อหาภาษาอังกฤษ จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความหมายของภาษาในบริบททางศาสนา เช่น การจัดกิจกรรม “Dhamma in English” เพื่อให้พระและสามเณรฝึกการเทศน์หรือสนทนาธรรมเป็นภาษาอังกฤษ (Choompolpaisal, 2015)

3. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันการเรียนภาษา เว็บไซต์พระไตรปิฎกภาษาอังกฤษ หรือการเรียนออนไลน์กับชาวต่างชาติ จะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะภาษาอย่างกว้างขวาง (Wichadee, 2017)

4. การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน การจัดกิจกรรมแข่งขันสุนทรพจน์ การโต้วาที หรือการนำเสนอธรรมะเป็นภาษาอังกฤษ ช่วยเพิ่มแรงบันดาลใจและทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์เชิงปฏิบัติของภาษาอังกฤษ (Vibulphol, 2016)

5. การปรับตัวตามมาตรฐานสากล การนำเกณฑ์ CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) มาใช้วัดและพัฒนาทักษะผู้เรียน จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีทิศทางที่ชัดเจนและเชื่อมโยงกับมาตรฐานสากล (British Council, 2015; Keyuravong, 2010)

ตัวอย่างการปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมบางแห่งริเริ่มโครงการสอนภาษาอังกฤษเชิงบูรณาการ เช่น การให้สามเณรจัดกิจกรรมสวดมนต์แปลเป็นภาษาอังกฤษ หรือการจัดค่ายภาษาอังกฤษร่วมกับชาวต่างชาติ สิ่งเหล่านี้ช่วยเพิ่มโอกาสในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง และทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจมากขึ้น (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563)

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ระดับนโยบาย ภาครัฐควรจัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ชัดเจน โดยเน้นการบูรณาการกับเนื้อหาพุทธศาสนา และสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย

ระดับโรงเรียน โรงเรียนควรจัดทำแผนพัฒนาภาษาอังกฤษที่ต่อเนื่อง เช่น การจัด English Camp การแลกเปลี่ยนกับสถาบันต่างประเทศ และการใช้พระธรรมเป็นสื่อภาษาอังกฤษในชั้นเรียน

ระดับครูผู้สอน ครูควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านทักษะภาษาและวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัย

ระดับผู้เรียน ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นให้เห็นคุณค่าของภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการเป็นพลเมืองโลก เพื่อสร้างแรงจูงใจภายในและทำให้การเรียนรู้มีความหมาย

การยกระดับทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นภารกิจที่มีความสำคัญต่อการธำรงพระพุทธศาสนาและการเชื่อมโยงสังคมไทยกับโลกสากล แม้จะเผชิญข้อจำกัดหลายประการ แต่หากมีการพัฒนาครูผู้สอน การบูรณาการเนื้อหาพุทธศาสนากับการเรียนภาษา การใช้เทคโนโลยี และการสร้างแรงจูงใจ ก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ และมีบทบาทสำคัญทั้งในฐานะผู้สืบทอดพระศาสนา

บทสรุป

บทสรุปของงานวิชาการนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีความหมายมากกว่าการพัฒนาทักษะเพื่อการสื่อสาร หากแต่เป็นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่บูรณาการเข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผู้เรียนจึงควรเพิ่มพูนความสามารถด้านภาษา และได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไป จุดแข็งของการเรียนรู้รูปแบบนี้คือการเชื่อมโยงภาษาเข้ากับกิจกรรมทางศาสนา เช่น การสนทนาธรรม การแปลพระสูตร หรือการเทศน์สั้น ๆ ที่ช่วยสร้างแรงจูงใจและทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาในชีวิตจริง ขณะเดียวกันยังสะท้อนอัตลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในบริบทโลกาภิวัตน์

อย่างไรก็ตาม ปัญหาและข้อจำกัดยังคงมีอยู่ ทั้งชั่วโมงเรียนที่จำกัด ความพร้อมของครูผู้สอน และทรัพยากรการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ หากมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทจริง การอบรมครูอย่างต่อเนื่อง และการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม การเรียนภาษาจะไม่เพียงเป็นการเพิ่มทักษะ แต่ยังเป็นพลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เชื่อมโยงสังคมไทยกับโลกสากลได้อย่างมั่นคงและมีคุณค่าทางจิตใจ

องค์ความรู้ใหม่

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้ก้าวสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่ผสานภาษาเข้ากับศาสนกิจอย่างมีระบบ เพื่อรองรับสังคมพหุวัฒนธรรมร่วมสมัย กรอบแนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าภาษาอังกฤษมิใช่เพียงทักษะการสื่อสาร แต่คือเครื่องมือเสริมบทบาทสมณะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นการกำลังสำคัญเชื่อมโยงพระธรรมกับโลกสากลได้อย่างเหมาะสมและมีคุณธรรม โดยนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบภาษาเพื่อศาสนกิจเชิงบูรณาการ

“กรอบภาษาเพื่อศาสนกิจเชิงบูรณาการ” ที่มองภาษาอังกฤษเป็นโครงสร้างหนุนบทบาทสมณะ เป็นแก่นคิดตั้งอยู่บนสามเสาหลักเชื่อมโยงกัน ได้แก่ เป้าหมายคุณธรรม วงจรใช้ภาษาในสถานการณ์จริง และการประเมินที่อิงบริบท เสาหลักแรกกำหนดผลลัพธ์ผู้เรียนให้เป็นผู้สืบทอดพระศาสนาที่สื่อสารเหมาะสมกาลเทศะ โดยจัดเนื้อหาโยงกิจวัตรและภารกิจทางธรรม เสาหลักที่สองออกแบบการเรียนรู้จากงานศาสนกิจจริงแล้วย้อนเสริมทักษะเป็นรอบสัปดาห์ ผู้เรียนได้ฝึกพูด เขียนโต้ตอบในงานที่มีความหมาย เสาหลักที่สามประเมินความก้าวหน้าต่อเนื่อง เทียบระดับอ้างอิงสากลแต่ปรับเกณฑ์ให้สะท้อนคุณธรรมทางการสื่อสาร กรอบนี้เสนอพัฒนาครูสองมิติพร้อมกัน ทั้งความรู้ภาษาสื่อสารและทักษะออกแบบกิจกรรมเชิงบูรณาการ ควบคู่สื่อดิจิทัลที่ผูกงานจริง ผลลัพธ์คือความก้าวหน้า ความคล่องภาษาและความสามารถถ่ายทอดธรรมะเข้าใจง่ายในสังคมพหุวัฒนธรรม ยกกระดับโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้เป็นศูนย์กลางการสร้างความสำเร็จระหว่างวัฒนธรรมในสังคมร่วมสมัย

เอกสารอ้างอิง

- ปิ่นต้นพ ผจญทรพรรณ และคณะ. (2564). ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของคนไทย. *วารสาร MCU Ubon Review*, 6(3), 912–926.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 34)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก.
- พระมหาเต็ม โสภโณ และคณะ. (2565). การพัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับพระภิกษุสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดบูรพาภิราม. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 4(7), 55–70.
- พระมหาบัณฑิต ปณฺธิโต ครองบัวบาน. (2567). ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21. *วารสารธรรมเพื่อชีวิต*, 30(1), 43–57.
- พระมหาบัณฑิต ปณฺญานุโธ (เข้ากุล). (2565). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย]*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมณี (พล ไชยวิชู). (2561). การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. *วารสารธรรมศาสตร์*, 18(3), 162–169.
- รุ่งรัตน์ อินทรประเสริฐ และคณะ (2565). การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารการเรียนรู้อิงพุทธในวิถีใหม่. *วารสาร MCU Ubon Review*, 7(3), 90–102.
- วรรณกร กิตติญาโณ. (2565). ทักษะการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารอนันนิกาย*, 2(2), 11–25.
- วีระพงษ์ แพงคำฮัก และคณะ. (2565). การพัฒนาคู่มือสื่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับพระภิกษุสามเณร. *วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น*, 8(12), 175–194.

- สายฝน บุษบรรณ และคณะ. (2564). แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สำหรับพระวิปัสสนาจารย์. *The Journal of Research and Academics*, 8(3), 82–96. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2563). *รายงานประจำปี พ.ศ. 2563*. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อัญชลี จันทร์เสม และคณะ. (2559). ทักษะในศตวรรษที่ 21 กับการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศ: จากนโยบายถึงผู้สอน. *วารสารบรรณารักษศาสตร์ มศว*, 9(2), 114–123.
- Baker, W. (2015). *Culture and identity through English as a lingua franca*. De Gruyter Mouton.
- British Council. (2015). *CEFR and language education reform in Thailand* [Report/Policy paper]. British Council.
- Choompolpaisal, P. (2015). Political Buddhism and the modernisation of Thai monastic education: From Wachirayan to Phimonlatham (1880s–1960s). *Contemporary Buddhism*, 16(2), 428–450.
- Coyle, D., Hood, P., and Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press.
- Crystal, D. (2003). *English as a global language* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Drake, S. M., and Reid, J. L. (2018). *Integrated curriculum as an effective way to teach 21st Century capabilities*. *Asia Pacific Journal of Educational Research*, 1(1), 31-50.
- Fadel, C., Bialik, M., and Trilling, B. (2015). *Four-Dimensional Education: The Competencies Learners Need to Succeed*. Center for Curriculum Redesign.
- Franco, A., and Roach, S. S. (2018). An Assessment of the English Proficiency of the Thai Workforce and Its Implication for the ASEAN Economic Community: An Empirical Inquiry. *Open Journal of Business and Management*, 6(3), 658–677.
- Keown, D. (2013). *Buddhism: A very short introduction* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Keyuravong, S. (2010). Thailand’s CEFR agenda. In A. Fenton-Smith, H. Humphreys, & I. language teaching. *System*, 41(3), 423–433.
- Kirkpatrick, A. (2012). English as an Asian lingua franca: The “lingua franca approach” and implications for language education policy. *Journal of English as a Lingua Franca*, 1(1), 121–139.
- Littlewood, W. (2013). *Developing a context-sensitive pedagogy for communication-*

- oriented language teaching. English Teaching, 68(3), 3–25.*
- Nilkote, R. (2025). An integration of the Buddha's teaching with volunteerism and community welfare: A case from Wat Bang Chang Nuea, Nakhon Pathom Province. *Journal of Social Buddhist Action, 10(1), 59–68.*
- Srinok et al. (2021). *Buddhism and Thai educational system: historical perspectives*. Linguistics and Culture Review, 5(Special Issue), 1335–1342.
- Swearer, D. K. (2010). *The Buddhist world of Southeast Asia* (Rev. ed.). State University of New York Press.
- Vibulphol, J. (2016). Students' motivation and learning and teachers' motivational strategies in English classrooms in Thailand. *English Language Teaching, 9(4), 64–75.*
- Wichadee, S. (2017). A study of blended learning using Edmodo for EFL learners. *International Journal of Emerging Technologies in Learning, 12(2), 137–154.*